

Deklaracja Wileńska, październik 2000

Zebrane w Wilnie Forum, uznając ogrom i bezprecedensową skalę grabieży i konfiskat, jakim poddane były obiekty o wartości artystycznej i kulturalnej, stanowiące własność osób i gmin żydowskich oraz innych podmiotów, a także potrzebę sprawiedliwego i satysfakcjonującego zadośćuczynienia żądaniom ich zwrotu, w zgodzie z Rezolucją 1205 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy oraz z ogłoszonymi przez Konferencję Waszyngtońską Zasadami dotyczącymi dzieł sztuki skonfiskowanych przez nazistów, zwracającymi szczególną uwagę na konieczność osiągnięcia sprawiedliwego i fair rozwiązania kwestii restytucji dóbr kultury zagrabionych w czasie Zagłady oraz na fakt, że rozwiązania te mogą przybierać formę odmienną zależną od systemu prawa, na gruncie którego zostały wypracowane, oraz od jednostkowych, towarzyszących poszczególnej sprawie okoliczności, składa niniejszym następującą deklarację:

1. Forum Wileńskie zwraca się z prośbą do wszystkich rządów, aby podjęły najdalej idące starania prowadzące do zwrotu dóbr kulturalnych zagrabionych w latach Zagłady ich prawowitym właścicielom lub ich spadkobiercom. Forum zachęca szczególnie wszystkie uczestniczące w nim państwa do podjęcia wszelkich stosownych kroków do wprowadzenia w życie zasad Konferencji Waszyngtońskiej dotyczących postępowania z dziełami sztuki skonfiskowanymi przez nazistów oraz rezolucji 1205 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy.

2. Dla osiągnięcia tego celu Forum Wileńskie zwraca się z prośbą do wszystkich rządów, muzeów, marszandów i innych stosownych gremiów o dostarczenie wszelkich informacji potrzebnych do owej restytucji. Na informację tego rodzaju składa się identyfikacja zagrabionego mienia; wskazanie i udostępnienie archiwów, publicznych i komercyjnych; ponadto ujawnienie wszelkich danych o roszczeniach wiążących się z Zagładą, aż do dnia dzisiejszego. Od rządów i od innych instytucji i podmiotów wymienionych powyżej oczekuje się, że umożliwią dostęp do informacji tego rodzaju poprzez umieszczenie jej na powszechnie dostępnych stronach internetowych oraz poprzez współpracę przy tworzeniu elektronicznych łączy do scentralizowanego katalogu tychże, zarządzanego przez Radę Europy. Forum zachęca też rządy, muzea, marszandów i inne stosowne gremia do podtrzymywania współpracy i wymiany informacji, tak aby otwartość, dostępność i przejrzystość funkcjonowania archiwów pozostawała tak duża jak to tylko możliwe.

3. Aby jak najwydatniej przybliżyć sprawiedliwe i satysfakcjonujące rozwiązanie wymienionych wyżej problemów, Forum Wileńskie kieruje do każdego rządu z osobną prośbą o utrzymanie lub utworzenie osobnego dla każdego kraju centralnego katalogu i punktu informacyjnego, zdolnego pomóc poszukującym informacji o zagrabionych dobrach kultury, archiwach i zgłoszonych roszczeniach.

4. Uznając odpowiedzialność nazistów za zamiar eksterminacji narodu żydowskiego, w tym także zamiar zniszczenia jego kulturalnego dziedzictwa, Forum Wileńskie widzi pilną potrzebę pracy nad sposobami prowadzącymi do sprawiedliwego i satysfakcjonującego rozwiązania kwestii dóbr kultury zagrabionych przez nazistów tam, gdzie ich prawowitych, żydowskich właścicieli ani ich spadkobierców nie sposób

dziś odnaleźć. Forum uznaje, że nie ma jedynego modelu postępowania w takiej sytuacji oraz uznaje też, że poprzednimi właścicielami owych dóbr byli Żydzi.

5. Forum Wileńskie przedkłada rządowi propozycję organizacji periodycznie odbywanych spotkań ekspertów, na których omawiano by poglądy i doświadczenia związane z wprowadzeniem w życie Zasad Waszyngtońskich, Rezolucji 1205 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy i Deklaracji Wileńskiej. Spotkania te powinny także być poświęcone przedyskutowaniu ważniejszych kwestii szczegółowych, a ponadto powinny formułować pod adresem rządów propozycje rozwiązań poszczególnych problemów z wykorzystaniem istniejących struktur narodowych i ponadnarodowych.

6. Forum Wileńskie wita z zadowoleniem postęp dokonany przez kraje podejmujące konieczne wysiłki, na gruncie obowiązującego w tych krajach prawa, w kierunku identyfikacji i restytucji dóbr kultury zagrabionych w czasach Zagłady, a także rozwiązania ważniejszych kwestii szczegółowych.

(tłumaczenie robocze – Tomasz Kapturkiewicz)

Przekład publikujemy dzięki uprzejmości Fundacji im. Stefana Batorego